

שיקום רצפת האגן בצה"ל

מגישים: מילה גולדנברג, רס"ן אוריה מורן
ארגון: מערך הפיזיותרפיה והריפוי בעיסוק, צה"ל
goldmila@gmail.com

רקע כללי: תחום שיקום רצפת האגן הינו תחום "צעיר" יחסית בצה"ל והוא מעניק את שירותיו לגברים ולנשים כאחד. כניסתו של התחום לצבא לפני כעשור החלה במקביל לשינוי תפיסתי כולל בעולם הרפואה לפיו יש לטפל בנשים באופן שונה ומובחן מהטיפול בגברים.

צה"ל, כקטליזטור של שינויים חברתיים, פתח תפקידים מרכזיים לנשים, קידם נשים בסולם הדרגות וגייס נשים לתפקידים קרביים ולשירות מילואים.

השינויים הגלובליים בהתייחסות לרפואה מגדרית, חתך הגיל הייחודי של הנשים בצבא (נשים צעירות בגיל הפריזון) ותנאי השירות הפיזיים בהן משרתות חיילות ונשות קבע רבות הובילו את צה"ל להבנה כי יש צורך במענה לחיילות אלו בתחום רצפת האגן. לצד זה התברר שטיפול ברצפת האגן יכול להועיל אף

לגברים (לוחמים ועורפיים) והגדרת התחום התרחבה לכלל האוכלוסייה בצה"ל.

ההרצאה עסקה באופיו המורכב של השיקום רצפת האגן בחיילי צה"ל.

המערך לשיקום רצפת האגן אמון על טיפול במערכות השתן, הרבייה והעיכול וקיים במערך הפיזיותרפיה של צה"ל מזה כעשור. כיום השירות קיים בארבעת המרכזים של חיל הרפואה: בצריפין, בחיפה, בבאר שבע ובירושלים.

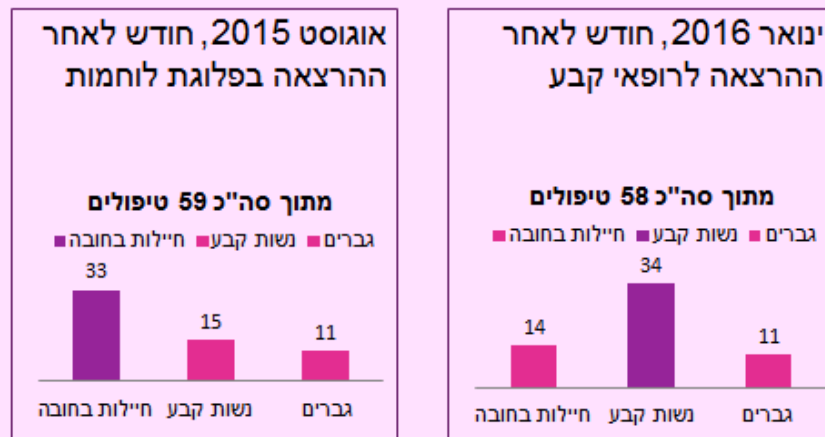
אוכלוסיית היעד כוללת בעיקרה את הנשים (80%), אך גם את הגברים (20%), בתפקידי לחימה ובתפקידי עורף, בשירות חובה וגם בקבע. נתון מעניין הוא אחוז הלוחמות המגיעות לטיפול: בעוד שאחוז הנשים בתפקידי לחימה הינו כ-3% מסה"כ המשרתות בצה"ל, אחוז הלוחמות המגיעות לטיפול הינו 30% מסה"כ הנשים אשר פונות לטיפול. נתון זה יכול לרמוז על הצורך ההולך וגובר של הלוחמות בתמיכה ובטיפול ברצפת האגן.

בהרצאה פורטו תנאי שירות היחודיים של הלוחמים והלוחמות, כגון מאמץ פיזי ממושך בעצמות גבוהה (חשוב לציין פקודת קחצ"ר בנושא כושר קרבי, התאמת מדדים וכשירויות וסרגל מאמצים מותאם), עומס רגשי ושירות במצבי סטרס, ריבוי מצבים המחייבים התאפקות ממושכת, היעדר פרטיות ועוד.

בהרצאה פורטו אבחנות עיקריות, איתם פונים לשיקום רצפת האגן. התלונה הנפוצה ביותר, המופיעה, בין היתר, בקרב 90% מחיילות בשירות חובה הינה כאב. כאב בקיום יחסי מין, כאב בשלפוחית, כאבי בטן, כאבים במהלך ההתרוקנות, כאבים בפי הטבעת, כאבים בעצם הזנב ועוד. לעומת זאת, המוטיבציה העיקרית, אשר בגינה מגיעות לטיפול 50% מנשות קבע הינה הריון והכנה ללידה. בקרב הגברים - לצד 45% הפונים עקב ליקויים במע' השתן והעיכול, קיימות פניות רבות עקב כאבים בעצם הזנב או במפשעות. גברים אלה מופנים קודם לפיזיותרפיה רגילה ולאחר מכן הפיזיותרפיסטים מפנים את החייל לפיזיותרפיסטית לרצפת האגן. כאן המקום לשבח את שיתופי פעולה בין הקולגות.

יעדי הפיזיותרפיה של רצפת האגן בצה"ל הם העלאת המודעות ועיסוק במניעה (בעיקר באמצעות פעולות הסברה), לצד מתן טיפול איכותי ומקצועי. בטבלה למטה ניתן להבחין בהשפעה ברורה של פעולת ההסברה - מתן הרצאה מקצועית על ריבוי ההפניות בקרב אוכלוסיית יעד רלוונטית.

השפעת ההסברה וחשיפה על התפלגות הפניות

לקראת סוף ההרצאה צוינו אמצעי הטיפול המתקדמים שעומדים לרשות הפיזיותרפיסטיות לרצפת האגן בצה"ל (כולל שימוש במשקולות וגינאליות, עבודה על משטחים לא יציבים, דיקור מערבי וביופידבק). וכן מטרות להמשך, כגון הגברת החשיפה והגעה ליותר צוותים רפואיים ומקצועיים, הנגשת השירות ליותר לוחמים ולוחמות, וחשיפת השירות בפני כלל הגברים בצה"ל.